

Stanovisko JUDr. Tomáše Sokola

(v reakci na jiný odborný článek, který bude probírán během prezentace)

Shodujeme se v tom, že advokát má v podstatě absolutní povinnost mlčenlivosti. Méně se však shodneme na tom, zda tuto povinnost advokát poruší tím, že použije více nebo méně rizikový způsob přenosu informací při komunikaci se svým klientem. Z ryze civilistického hlediska jde totiž především o něco zcela jiného. O to, zda je zde objektivní nebo subjektivní odpovědnost advokáta za případné porušení mlčenlivosti. To je problém, který poněkud přesahuje rámec elektronické komunikace. Jako příklad lze uvést jednání advokáta, který nechá ve svém vozidle tašku s klientským spisem či dokonce klientskými spisy, ač je obecně známo, že vozidla jsou vykrádána, přičemž i v této oblasti navíc ještě existuje různá míra rizika či pravděpodobnosti, že se tak stane. Tato míra rizika je navíc ještě umocňována tím, kde v autě je taška umístěna. Takže například, ponechá-li advokát tašku s klientským spisem na předním sedadle svého zaparkovaného automobilu, např. v některé z odlehlých karlínských ulic, existovala od samého počátku vysoká pravděpodobnost, že o tuto tašku v důsledku vloupání přijde, a této možnosti by si také (snad) měl být advokát vědom. To ovšem platí jenom pro advokáta místního, protože dost možná něco takového nelze chtít po advokátovi z Brna nebo z Ostravy. Sumární otázka tedy zní, zda vůbec advokát má ponechávat ve svém autě tašku s klientským spisem a riskovat tak její odcizení a tím pádem i možné vyzrazení obsahu spisu a zda lze takové jednání považovat za porušení povinnosti uložené advokátovi § 21 odst. 1 zákona o advokacii. (V praxi by navíc muselo být prokázáno nejen odcizení spisu, ale i vyzrazení jeho obsahu.) Pravděpodobně většina advokátů namítne, že uvedená povinnost se týká výhradně jejich aktivního jednání ve vztahu k předmětu mlčenlivosti, ale nemůže být vykládána jako povinnost předpokládat možné případy protiprávního jednání, v jehož důsledku někdo jiný získá informace, jinak kryté advokátní mlčenlivostí.

Jako člen kárné komise si ale na druhou stranu dokáži představit případ, kdy by byl advokát postižen k porušení povinné mlčenlivosti proto, že si počínal zcela nezodpovědně, např. v opilosti zapomněl spis v restauraci apod. Jde ale o spekulaci, neboť, pokud vím, takový případ projednáván nebyl. Tedy nebylo ani řečeno, zda případné porušení mlčenlivosti advokáta musí být důsledkem jeho úmyslného jednání, včetně úmyslu eventuálního anebo může být i důsledkem jednání nedbalostního. Přikláním se (byť velmi rezervovaně) k druhé z možností, ale, jak jsem již uvedl, jde jen o můj názor. V každém případě by ovšem musely být hodnoceny všechny okolnosti případu.

Vyrozuměl jsem z článku, že e-mailová komunikace je považována za podstatně rizikovější než komunikace jinými prostředky, např. telefonem nebo faxem. V tomto směru nehodlám polemizovat, byť ze zkušenosti vím, co dovede jeden drobný překlep při typování telefonního čísla pro faxový přenos. Osobně se domnívám, že i v tomto případě je riziko relativně velké.

V případě úniku informací per e-mail půjde zcela jistě o důsledek protiprávního jednání někoho, kdo se více či méně legálně dostane do kontaktu s přenosovým zařízením. Tím se dostáváme k dalšímu problému, kterým je příčinná souvislost a tedy to, zda je povinností advokáta takovouto alternativu uvažovat. Tedy jsme opět na začátku. Je totiž jednou věcí něco vyzradit, ale věcí zcela jinou nepředpokládat, že někdo jiný se protiprávně dostane k utajovaným informacím.

Pokud se výše hovoří o porušení mlčenlivosti v případě korespondence s klientem o důvěrných záležitostech prostřednictvím pohlednic, k čemuž je přirovnána komunikaci prostřednictvím e-mailu, vnáší se tím ovšem do problému další prvek či úhel pohledu.

Jednou věcí je obecná povinnost mlčenlivosti advokáta. Z tohoto úhlu pohledu je jakákoliv získaná informace důvěrná, resp. citlivá (nikoliv ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů, ale cokoliv, co by v případě vyzrazení mohlo způsobit klientovi újmu). Tedy např. komunikace o procesní taktice, o uvažovaných svědcích atd. Striktně vzato je ale porušením zákonné povinnosti advokáta dle § 21 AdvZ, pokud zveřejní jakoukoliv informaci, kterou získal od svého klienta anebo v souvislosti s poskytováním právní služby. Lhostejno, zda citlivou anebo jen banální. To může mít význam při úvaze o míře postihu, leč ne o podstatě provinění. Zveřejněním pak míním sdělení této informace jinému a bez souhlasu klienta.

Pokud jsem tedy hovořil o potřebě posuzovat každý jednotlivý případ úniku informací, tedy prolomení advokátní mlčenlivosti, individuálně, pak se to týkalo i míry citlivosti uvedené informace a v kontextu s tím i způsobu komunikace mezi advokátem a klientem. Současně je ale třeba také hodnotit, zda tento způsob komunikace byl klientem aprobován, či dokonce výslovně vyžadován anebo nikoliv. Tím se celá záležitost stává pokud možno ještě složitější.

Je jinou věcí, pokud sděluji klientovi citlivé nebo vysoce citlivé informace jiným způsobem než ústně a separátně bez toho, aniž by s tím souhlasil, anebo s jeho souhlasem či na výslovné vyžádání. V případě, že dojde k vyzrazení informací, jinak krytých advokátní mlčenlivostí v důsledku byť i protiprávního zpřístupnění komunikace mezi klientem a advokátem, by principiálně nebyl velký rozdíl mezi tím, že se tak stalo v důsledku toho, že pošťák omylem hodil dopis obsahující takovouto informaci, do jiné poštovní schránky, fax „vylezl“ jinde, než kam měl být poslán, informace byla získána protiprávně z e-mailu anebo díky odposlechu telefonického rozhovoru, přičemž je asi jedno, zda tento telefonický rozhovor byl odposloucháván zákonným způsobem nebo nezákonně. Dovedu si totiž představit i postih advokáta, který, ačkoliv mu muselo být zřejmé z kontextu, nebo dokonce najisto věděl, případně byl klientem upozorněn na to, že tento je odposloucháván, přesto v rámci telefonického rozhovoru uvedl údaje, jejichž vyzrazení má pro klienta závažné následky. Tedy znovu, vždy je velmi důležitá míra opatrnosti či neopatrnosti, kterou advokát v daném konkrétním případě volil. Na druhou stranu, pokud např. v časové tísní klient prohlásí: „Pane doktore, řekněte mi to teď do telefonu,“ případně souhlasí s tím, aby mu citlivá informace byla zaslána faxem nebo e-mailem, pak ani vysoká míra rizika vyzrazení takovéto informace a následné vyzrazení nemůže vést k závěru, že advokát porušil svojí povinnost dle § 21 zákona o advokacii.

Jinak řečeno, tam, kde nejde o skutečně citlivé informace, ale o vcelku běžnou a banální komunikaci mezi advokátem a klientem, bych vůbec neuvažoval o nějakém rozdílu ve standardních způsobech této komunikace, včetně e-mailu.

V ostatních případech pak jde, jak z výše uvedeného vyplývá, o velmi individuální záležitost a nelze vyloučit, že případné vyzrazení takovýchto informací by za dalších, pro advokáta nepříznivých okolností, mohlo být považováno za porušení advokátní mlčenlivosti.